

**Hoeveel weet
jij van oude
Hollywood-
films? Doe
de test op
questtest.nl**

Cecil B. DeMille
tijdens de opnames
van *The Ten
Commandments* in
1956. De eerste
versie van de film
maakte hij in 1923.

Op zoek naar de historie van Hollywood

Vergeten glamour

Amerikanen verheerlijken graag hun eigen geschiedenis.
Geldt dat ook voor hun filmstad Hollywood?

TEKST: SANDER KOENEN

Jaarlijks komen tien miljoen toeristen naar Los Angeles om kennis te maken met het échte Hollywood. Maar: 'Hollywood is een illusie. Net als de films die er vandaan komen', zegt filmhistoricus Jonathan Kuntz terwijl hij een glimlach niet kan onderdrukken. De filmstad blijkt net zo veranderlijk als de films die er vandaan komen. 'Als je hier iets historisch tegenkomt, kun je er bijna van uitgaan dat het fake is. Dat hoort nu eenmaal bij de magie van film en het is de essentie van Hollywood.'

Hollywood was een onbeduidend voorstadje van Los Angeles toen het in 1912 werd ontdekt door de filmindustrie. Filmmakers waren enthousiast over het weer – 350 dagen per jaar zon – en de verschillende landschappen die als decor konden dienen. Het strand, de woestijn, bergen, bossen en de stad; het lag allemaal op een steenworp afstand. Maar nog belangrijker: Los Angeles lag lekker ver weg van New York en New Jersey aan de oostkust van de Verenigde Staten. Daar had de Motion Pictures Patents Company van onder anderen Thomas Edison een monopolie op het maken en vertonen van films. Wie niet bij het clubje hoorde, was een kapitaal kwijt aan licentiekosten. Veel onafhankelijke filmmakers, de 'independants', trokken daarom naar het westen.

Een van de pioniers uit die tijd was Cecil B. DeMille. Hij huurde voor 250 dollar per

De Mexicaanse
actrice Lupe Vélez in
1931 op de set van
de remake van *The
Squaw Man*.

De eerste lange speelfilm van Hollywood werd in 1913 opgenomen in een paardenschuur

Actrices wachten tot ze weer op moeten in de musical *Stage Struck*, in 1936.

mount was in de jaren twintig een van de ‘Big Five’ filmstudio’s. Samen met Loew’s/MGM, RKO, Warner Brothers en Fox. ‘Los Angeles werd in vijf jaar tijd overspoeld door film-producenten. Het is opvallend hoe snel Hollywood het synoniem werd voor film. En niet alleen in Amerika, maar wereldwijd’, zegt Kuntz.

Veel Joodse immigranten uit Oost-Europa begonnen met een bioscoopketen. Daarna gingen ze films produceren om hun eigen bioscopen van films te voorzien. Deze aanpak, het ‘studio systeem’, was de sleutel tot het succes van Hollywood. Studio’s hadden honderden acteurs, schrijvers, regisseurs en technici op de loonlijst staan, die achter elkaar films produceerden. ‘De filmstudio’s in Hollywood opereerden superefficiënt’, zegt filmhistoricus Bob Birchard van het American Film Institute: ‘Een B-film werd in een week gedraaid met een budget van minder dan 50.000 dollar. A-films hadden een sterrencast, dure decors en een groter budget, maar zelfs die werden binnen een maand gemaakt. In de hoogtijdagen van Hollywood verschenen 800 films per jaar.’

Sterren zoeken

Zijn er naast de schuur van DeMille nog andere plekken die de sfeer van het oude Hollywood ademen? Vergeet het Hollywood Museum. Je wordt er urenlang van alle prullen die dwars door elkaar staan en niet echt een verhaal vertellen. En denk dan niet dat je op straat grote filmsterren tegenkomt, zoals dat vroeger het geval was. Het hart van Hollywood is vergeven van nepsuperhelden, straatmuzikanten en andere mensen die geld proberen te verdienen aan toeristen. De enige sterren die je tegenkomt, zijn ingemetseld in de stoep in de befaamde Walk of Fame.

Een van de betere plekken om het oude Hollywood te ervaren is in het restaurant Musso & Frank Grill. Het interieur én het menu zijn sinds de oprichting in 1919 nauwelijks veranderd. Hier zat Charlie Chaplin aan de bar na een lange dag filmen. Aan een van de tafeltjes op een rode leren bank trof je Humphrey Bogart of Marilyn Monroe. En achterin de zaak waren de gebroeders Warner in gesprek met scenarioschrijvers, op zoek naar de volgende grote Hollywoodhit.

Van Musso & Frank is het een paar minuten lopen naar een ander monument uit de Gouden Periode van Hollywood. Grauman’s Chinese Theatre (1927) is van buiten nog helemaal in tact en geeft bezoekers het idee dat ze regelrecht in China zijn beland. Birchard: ‘Films draaiden in de jaren twintig en dertig hooguit een week. Met het aanbod

Dikke rijen voor Grauman’s Chinese Theatre, in 1953. *The Robe* van regisseur Henry Koster gaat in première.

Kijkwijzer

Niets is heilig in Hollywood. Decors werden vernield of omgebouwd, rekwisieten opnieuw gebruikt. En zelfs originele films werden opnieuw gemonteerd als dat volgens de studiobazen noodzakelijk was. Dat gebeurde veel in de jaren ’30 en ’40, nadat de Hays Code van kracht werd. De katholieke kerk had geklaagd dat Hollywoodfilms te veel seks en geweld bevatten en dreigde met een boycot van de bioscopen. De studio’s wilden geen vijanden maken. Ze vroegen oud-minister Will Hays om het imago van de filmindustrie op te poetsen met een setje spelregels waar iedereen zich aan zou houden. Hollywood werd een brave industrie. Naakt, seks, crimineel gedrag en grof taalgebruik werden vanaf 1934 uit de films verbannen. In 1968 werd de code vervangen door een systeem dat overal in de wereld navolging kreeg. In plaats van inhoud te verbieden, werd het publiek gewaarschuwd voor expliciete inhoud.

- ▶ maand een paardenschuur en nam daar in 1913 de eerste lange speelfilm van Hollywood op. *The Squaw Man* kostte zo’n 15.000 dollar om te maken. Een klein kapitaal voor die tijd. Maar de opbrengst was met 200.000 dollar ronduit astronomisch. Hollywood stond definitief op de kaart als een plek waar je grof geld kon verdienen.

De paardenschuur is bewaard gebleven en heet nu het Hollywood Heritage Museum. De schuur staat symbool voor de manier waarop Hollywood omgaat met zijn geschiedenis. Het museum staat op een afgelegen parkeerterrein tegenover de Hollywood Bowl. Geen wegwijzer die erheen leidt, geen folder die het noemt. Terwijl de pretparken van Universal en Walt Disney jaarlijks miljoenen mensen vermaken, trekt de verzameling oude filmcamera’s en historische foto’s nog geen tien bezoekers per dag.

Sleutel tot succes

Cecil B. DeMille bouwde zijn kleine productiebedrijf uit tot de Paramount Pictures dat we vandaag de dag nog steeds kennen. Para-

Hollywoodland wordt Hollywood

In 1923 bedacht een lokale projectontwikkelaar een stunt om potentiële huizenkopers naar het westen van Los Angeles te trekken. Hij liet dertien enorme letters op Mount Lee zetten, met knipperende lampen: Hollywoodland. Het bord moest anderhalf jaar blijven staan, maar de Kamer van Koophandel was er zo enthousiast over dat het besloot het te houden en kortte het in 1949 in tot Hollywood. In 1978 waren de letters zo aangetast door de elementen dat ze allemaal werden vervangen. Nog altijd is het ‘Hollywood Sign’ onlosmakelijk verbonden met de filmindustrie. En een van de attracties voor de miljoenen toeristen die jaarlijks naar Los Angeles komen.

- ▶ In 1924 was het nog ‘Hollywoodland’, gezien vanaf Mulholland Drive.

Tot 1927 werd in de bioscoop live muziek gespeeld door een orkest of organist

Marilyn Monroe en Jane Russell maken in 1953 handafdrukken in de tegels voor Grauman's Chinese Theatre vanwege de film *Gentlemen Prefer Blondes*.

Verlaten filmset

In de duinen bij het boerendorp Guadalupe is een archeologische opgraving aan de gang. Onder het zand ligt de filmset die Cecil B. DeMille liet bouwen voor zijn Bijbelse epos *The Ten Commandments* in 1923. Het was te duur om de set na het filmen naar Hollywood te verplaatsen voor hergebruik, dus liet DeMille de complete nepstad achter in het zand aan de Californische kust. Liefhebbers kunnen de afgraving bezoeken om hout, metaal en pleisterwerk te bekijken van nog geen honderd jaar oud.

► konden bioscopen zich dus niet onderscheiden. Sidney Grauman bedacht daarom dat de show al op de stoep moest beginnen. Hij bouwde theaters die een attractie op zich waren, zoals het Egyptian en Chinese Theatre.' Terwijl het gros van de toeristen zich blind staart op de stoep vol sterren van de Walk of Fame, zijn de tegels voor het Chinese Theatre veel interessanter. Hollywoodsterren maakten hier hand- en voetafdrukken en schreven iets in het cement. 'Best wishes to Sid Grauman from the Marx Bros' in 1933, 'A Great Guy, Clark Gable' in 1937 en 'Gentlemen Prefer Blondes, Marilyn Monroe & Jane Russell' in 1953. Een uurtje tegels kijken mag bij een bezoek aan Hollywood niet ontbreken. Koop

ook een bioscoopkaartje, want binnen hangen schitterende foto's van de sterren met hun tegel-in-de-maak.

Dag stomme film

In het jaar dat het Chinese Theatre openging, maakte de filmindustrie een revolutie door. Tot die tijd waren alle lange films stomme films geweest, dus zonder geluid. Muziek werd live in de bioscopen gespeeld door een orkest, een trio of – in de kleinere bioscopen – een organist. De belangrijkste dialogen kwamen tussendoor als tekst in beeld. In 1927 werd voor het eerst geluidssynchronisatie toegepast bij een lange film. Acteurs in *The Jazz Singer* van Warner Brothers waren niet

Hollywood top 5

Wil je Hollywood op z'n best zien? Dan moet je volgens filmhistoricus Bob Birchard de volgende films kijken. **It Happened One Night** (1934), de eerste film die de vijf belangrijkste Oscars allemaal won. De klassiekers **Gone with the Wind** (1939) en **Casablanca** (1942). **Love Me Tonight** (1932) waarin de Europese invloed op Hollywood duidelijk te zien is. En **The Best Years of Our Lives** (1946) die laat zien hoe de filmindustrie langzaam volwassen wordt. Filmhistoricus Jonathan Kuntz heeft **Casablanca** ook in zijn top 5 staan. Daarnaast staat op zijn lijstje publieks-favoriet **Mr. Smith Goes to Washington** (1939), **Citizen Kane** (1941) en twee films over Hollywood zelf: **Singin' in the Rain** (1952) en **Sunset Boulevard** (1950).

De film *The Jazz Singer* was de eerste lange film met geluid. Met Al Jolson (geschminkt) en Jackie Rabinowitz.

alleen pratend te zien, maar ook te horen. Het publiek was wild enthousiast over geluidsfilms die vanwege de gesproken teksten 'talkies' werden genoemd.

Hollywood stoomde door tot het in 1939 haar topjaar beleefde. Tien films kregen een Oscarnominatie voor beste film. Onder andere *The Wizard of Oz*, *Mr. Smith Goes to Washington* en de uiteindelijke winnaar *Gone with the Wind*. Maar ook in de jaren daarna rolden talloze klassiekers uit de studio's zoals *Casablanca*, *The Maltese Falcon* en volgens filmcritici de beste film aller tijden: *Citizen Kane*. Het studiosysteem liep als een geoliede machine. Een machine die elk jaar weer honderden miljoenen dollars en tientallen nieuwe wereldsterren produceerde. Veel van de kaskrakers kwamen uit de Warner Brothers Studios in Burbank. Sinds kort kun je deze studio's als toerist bezoeken met een 'viptour'. En ook hier is het weer zoeken naar de geschiedenis. De gebouwen dateren uit 1926, maar voor de rest is bijna alles nieuw of nep. Op de muur van elke studio hangt een plaquette met daarop de belangrijkste films die er werden opgenomen. *Casablanca* blijkt geschoten in Studio 14. De plaquettes zien er weliswaar oud uit, maar zijn een paar jaar geleden geplaatst, speciaal voor de viptour. Echte historie vind je ook niet in het studiomuseum. Daar zijn twee verdiepingen gewijd aan de favorieten van het moment. De enige plek waar je oud Hollywood kunt

aanraken, is in de hal vol rekvisieten. Er staan honderdduizenden spullen, waaronder de piano van Sam uit Rick's Café Américain in *Casablanca*.

Opnieuw beginnen

In 1948 oordeelde de hoogste rechtbank in de Verenigde Staten dat het studiosysteem kartelvorming was. De grote studio's werden verplicht om hun bioscopen van de hand te doen en zich voortaan alleen nog toe te leggen op de productie van films. Kuntz: 'Het studiosysteem dat zo lang zo succesvol was geweest ging in een klap knock-out. Tegelijkertijd kwam de televisie op, een geduchte concurrent van bioscopen overal in het land.' Hollywood moest zichzelf in de jaren vijftig helemaal opnieuw uitvinden. De studio's legden zich voortaan toe op de distributie van films en financierden daarnaast productiebedrijven. Televisieseries werden de nieuwe melkkoe en zijn dat nog steeds. Wie zich op tijd aanmeldt via tvtickets.com kan bij Warner Brothers opnames bijwonen van onder andere *The Big Bang Theory* en *Two and a Half Men*. Birchard: 'Dit is Hollywood ten voeten uit. Als iets niet meer werkt, breek je de boel af en verzin je iets nieuws. Het motto was: het publiek heeft altijd gelijk. Maar vrij vertaald kun je zeggen dat Hollywood maar één mantra heeft: een goede film is een film die goed verdient. Dat is altijd zo geweest en dat zal altijd zo blijven.' ■